PÁD JERICHA

Původ materiálu
Abigail Hudcová
Pořadí v lekci
33

Žalm 8-9 Dobrořečte, národy, našemu Bohu, zvučně rozhlašujte jeho chválu.

Zachoval nás při životě, nedopustil, aby nám uklouzly nohy.

Liturgické čtění-Joz 6,12-20

klíčové pojmy, dobové a testové souvislosti:

- Jericho - prastaré město z doby kamenné, postavené bez kovových nástrojů (před deseti tisíci lety), a přesto znamenitě opevněné. Leželo na jediné cestě, která od východu do nitra Palestiny vedla divokými skalami. Lid, který přišel z pouště, neměl potřebné technické prostředky ani dostatek zkušeností, aby mohl dobýt tuto pevnost, která se uzavřela v přísné obranné karanténě (nikdo nevcházel ani nevycházel). Minout město nebylo možné, protože bylo vstupní branou do země. V předpokládané době Jozuova příchodu (r.1150 př.Kr.) však město již leželo v sutinách. Proto SZ nemluví o boji a zachycuje celou událost v bohoslužebném rouše jako liturgický text. Jericho (= Měsícov) jako centrum lunárního kultu se tak především stává představitelem modlářství, tj. zbožnosti, která usiluje o jiné pojímaní náboženských i sociálních vztahů, než k jakým zavazuje věrnost Hospodinově smlouvě. Nejde také jen o ideologické záležitosti - zda věřit tomu či jinému božstvu, o prosazování tvrdého monoteismu, jehož tvrdost je prý zapříčiněna náboženskou nesnášenlivostí, která logicky vyplývá z každého prosazování monoteismu. Božstva pohanského polyteismu nebyla tolerantnější než nesmlouvavý Hospodin, žárlivě střežící čistotu víry. Pohanská božstva zavazovala své věrné stejně nesmlouvavě - některá k oběti života (dětí i dospělých), k oběti majetku, vždy ovšem zavazovala k respektování určitých společenských a náboženských řádů, jak nás poučí sociologové náboženství. U varování před modlářstvím nejde o nic menšího než o varování před určitými náboženskými praktikami (věštecké - poznávání vlivu kosmických a božských sil) a určitým životním stylem, který z daného náboženství vyplýval. Nejde tedy o typickou náboženskou nesnášenlivost nebo přezíravost Izraele, ale o modelové vysvětlení, že některé náboženské kulty je zapotřebí odmítnout. Tak jako v novověké době některé ideologie vedly

k nespravedlivému uspořádání společnosti, ačkoli ve svém programu měly právě sociální spravedlnost. Také dnes je zapotřebí vyjádřit se zpětnou platností, že určité nespravedlnosti a zločiny vyplývají logicky z ideologií, které jinak vypadají velmi sympaticky a mnozí tomuto typu spravedlnosti uvěřili nebo i nadále věří. Vypravěč příběhu o pádu Jericha pro své pozdější posluchače vysvětluje, že některé náboženské představy a systémy jsou po ideové stránce nebezpečné. Proto zde slyšíme pro nás těžko stravitelné výroky o odmítnutí a prokletí. Posluchač si má uvědomit, že jiná cesta než odmítnutí není. O spolehnutí na věštebné a magické praktiky vypráví úloha oAchánově krádeži (příští úloha). V Bibli máme takové obrazy, jako je zničení Jericha, aby bylo každému jasno, že náboženství automaticky nevedou k životu a dobrým životním hodnotám, ke spravedlnosti a důstojnosti člověka. Některá náboženství a některé náboženské praktiky zaslepují pro pochopení života jako služby a pomoci, a preferují určité kasty, skupiny nebo jedince. Vyprávění o rozhodování o tom, co je dobré a co je klaté (6,26) - posluchači se mají naučit rozlišovat. Lehký způsob dobytí Jericha tedy neznamená, že země padla Izraeli do klína a že nedocházelo k bojům. Tak jako patří Izraeli Jericho, tak mu bude patřit celá země, protože měsíční kult a jiné kenaanské kulty nevedou k životu, ale ke smrti.

- strach - obyvatelé se obávají Hospodinovy moci a zároveň mají strach i z Izraele (5,1; 6,1).

- klaté město (6,26) - Jericho není schopno reformace. Je představitelem všeho kennanskébo, celého Kennanu, proto je nikdo nevzkřísí k někdejší slávě. Nejde o předem sepsaný program pro jozuovské „mocné“ bojovníky, ale máme před sebou zpětný pohled a odsouzení náboženského systému, který „znemravňoval“. Pokud by se kniha Jozue stala „programem“ pro dnešní obyvatele palestinského území, a tedy rozkazem k vyvražďování a pogromům, pak by zneužívali textu, jehož záměrem je varování, nikoli výzva k vyvražďování.

- schrána - v ní spatřován trůn neviditelného, ale zároveň přítomného Hospodina. Sám Hospodin tedy obchází město, on sám je zbavuje moci a ochrany jerišských božstev. Sám je dobývá a získává svému lidu.

- Rachab - viz úloha "Před vstupem do zaslíbené země". Její příběh ukazuje, že při dobývání země nejde jen o prosazení Boží moci a slávy, ale i o Boží milosrdenství pro ty, kdo opouští staré praktiky a připojí se bezvýhradně k Hospodinu a jeho lidu.

2. úskalí textu:

- pravděpodobné nám nehrozí riziko, že se necháme fascinovat násilím příběhu. Interpretace soustředěná na kultický význam příběhu nás však nesmí vést k dojmu, že vlastně o nic nešlo. V sázce byla Hospodinova důstojnost a svrchovanost (I. přikázání), proto i jakékoli nepatřičné ohledy k Jerichu by byly projevem nedůvěry Izraele ke svému Pánu.

- dětem nutno připomenout, že náboženství Jericha, jako reprezentanta kenaanského nábo ženství, vede nakonec ve svých důsledcích k nelidskosti (k obětování dětí, zbožnění krále, přehlížení práva sociálně slabších osob, k pověrečnému přesvědčení o působnosti různých duchů a démonů). Odmítnutí tohoto náboženství není důsledek náboženské nesnášenlivosti Izraele, ale jeho zápasu o "ctění Boha v Duchu a pravdě" (J 4,23). Dětem bychom měli připomenout, že pro Izrael - a Ježíš je také synem Izraele - např. Samařané - Samaritáni, tj. příslušníci jiných náboženství, jsou lidé, kteří jdou cestou, která ukazuje k životu (podobenství o Samařanu - L 10,25-37). Podobně obyvatelstvo Ninive se kaje ochotněji než Izrael (kniha Jonášova). Žalmista se obrací na jiné národy, že i nad nimi se klene Hospodinovo milosrdenství (Ž 117, 2). Izrael se má modlit za blaho jiné země - Jr 29,7.

- dobývání města pochodem a zpěvem - nejedná se o kouzla ani o magii. Nic bychom nevyře-šili tím, kdybychom si dnes vytvořili liturgickou slavnost "obcházení města za zvuku polnic". Důležitá je víra, která spoléhá na Hospodinovu přítomnost, a ta se projevuje vždy novým způsobem - "mnohokrát a mnohými způsoby" (Žd 1,1).

pomůcky:

Dětem můžeme rozdat "hudební nástroje" a za zpěvu chodit v zástupu dokola. Zazpívejte si např. spirituál - hudba může být mostem k druhým lidem, strhává a bourá bariéry mezi lidmi.

motivační uvedení do příběhu:

Dostal jsi se někdy do pasti? Přístupová cesta se uzavřela, a nebylo kudy odejít. Stejně tak se po průchodu Izraele Jordán opět rozhučel a cesta do zaslíbené země vedla pouze'přes Jericho. Město bylo branou do země, jinudy cesta nevedla.

Slyšeli jste ve škole o nějakém národě, který se bezmála pomátl a skoro všichni uvěřili svému vůdci? Uctívali ho bezmála jako boha a on jim sliboval moc, blahobyt na věčné časy. Skončilo to válečnou katastrofou - zahynuly miliony lidí. Vůdce se zastřelil. Víte, že dnes zase někteří lidé o něm sní a váží si ho? Co bychom měli říci takovým lidem? Máme k tomu mlčet?

osnovy vyprávění:

a) osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Jericho se uzavírá - obyvatelé města mají strach

III. Izrael po sedm dní obchází hradby města

IV. Sláva patří Hospodinu - radost z Hospodinovy přítomnosti

V. Hradby padají

b) osnova pro starší školní věk:

I. Motivace

II. Jericho se uzavírá

III. Jozue činí poslední přípravy

IV. Izrael obchází sedm dní hradby města

V. Sláva patří Hospodinu - radost z Hospodinovy přítomnosti

VI. Hradby padají

VII. Spřízněnci se připojují

VYPRÁVĚNÍ

I. ÚVOD

Obsazování zaslíbené země nebylo jednoduché. Hned od počátku se museli Izraelci vypořádat s nemalými problémy. Nejprve to byla rozvodněná řeka Jordán, kterou museli přejít, a nyní se ocitli před Jerichem. Jericho bylo prastaré město ještě z doby kamenné. Bylo sice postaveno bez kovových nástrojů, ale přesto mělo znamenité opevnění. Uvnitř se pyšnilo nádhernými stavbami. Bylo také dobře vyzbrojené, mělo vycvičenou armádu a důmyslné vojenské zařízení. Zdejší obyvatelé uctívali božstvo Měsíce. Město leželo na jediné cestě, která divokými skalami vedla od východu do nitra Palestiny. Vyhnout se mu nebylo možné. Taková překážka stála nyní před Izraelci.

II. JERICHO SE UZAVÍRÁ

A přece, když se obyvatelé města dozvěděli, že se blíží národ z pouště, dostali strach. Město se důkladně uzavřelo, nikdo nevycházel ani nevcházel. Kde byla najednou ta pýcha a sebejistota? K čemu byla armáda? K čemu bylo jejich náboženství? To pyšné město docela ztratilo odvahu. Pověst o Izraelcích a o činech Hospodinových se totiž donesla až sem. A tak městu nezbylo než spolehnout na to nejpevnější, co má: na hradby. Hradby je ochrání! Ty jsou zárukou, že do města nevnikne nepřítel a že město nebude dobyto. Mohutné hradby byly dvojité a byly tři metry vysoké; dominovala jim 8,5 metrů vysoká strážní věž. V hradbách se dalo bydlet, byly v nich vybudovány domy (vzpomeňte na Rachab, která zde žila). Pro tyto hradby bylo město považováno za nedobytné.

III. JOZUE ČINÍ POSLEDNÍ PŘÍPRAVY

Ale Izraelci se ani této překážky nezalekli. Byl s nimi přeci Hospodin. Převedl je přes Jordán. Nebylo důvodu mu nedůvěřovat. A tak Jozue připravuje lid na další krok. Na příkaz Hospodinův vše proběhne takto: Lid se seřadí a bude obcházet město. Nejprve půjdou ozbrojenci. Za nimi sedm kněží, kteří budou troubit na beraní rohy jako při slavnostech na znamení Hospodinovy přítomnosti. Potom půjdou kněží s truhlou smlouvy a za nimi mlčky ostatní lid. Každý den obejdou město jednou kolem dokola. Tak to budou dělat po 6 dní. Sedmého dne obejdou město sedmkrát a až zazní polnice, vyrazí lid mohutný válečný pokřik. V tu chvíli vydá Hospodin město do rukou Izraelců.

IV. IZRAEL OBCHÁZÍ HRADBY MĚSTA

Jak Jozue přikázal, tak se také stalo. Za časného jitra přinesli truhlu smlouvy, seřadili se a průvod vyrazil. Izraelci obešli město a vrátili se do tábora. Přenocovali a ráno vše znovu zopakovali. Tak to dělali po šest dní. Vše se odehrávalo v naprosté tichosti, bylo slyšet jen troubení kněží na beraní rohy.

V. SLÁVA PATŘÍ HOSPODINU – RADOST Z HOSPODINOVY PŘÍTOMNOSTI

To, co Izraelci dělali, nebylo válečné tažení, ale bohoslužebná slavnost. A už vůbec tu nebojoval lid, ale Hospodin. Boj Hospodinův je jiný nežli boj mezi národy a mezi lidmi. Pán Bůh nepotřebuje zbraně či válečné vozy. Pán Bůh potřebuje lid poslušný jeho nařízení. Ani tentokrát Izraelci nemudrovali, nevzpírali se, ale ve všem spolehli na Hospodina. Vypadalo to, jako by sám Hospodin obklíčil město a vzal je do svého vlastnictví. Izraelci věděli: tady nebojují vlastní silou a uměním, tady za ně bojuje Hospodin. Je to boj Hospodinův, je to jeho dílo. Jemu

za to patří sláva a čest.

VI. HRADBY PADAJÍ

To, co Izraelci dělali, vzbudilo v obyvatelích Jericha paniku a hrůzu. Strach rostl. Nerozuměli takovému počínání. I jejich božstva byla najednou bezmocná. Trvalo to už šest dní a nic se nedělo; jenom to, co chtěl Hospodin. Napětí rostlo. Nastal sedmý den. Toho dne průvod obešel město šestkrát, vše v naprostém tichu. Až když obcházel po sedmé, zazněl zvuk polnice a lid spustil válečný pokřik. V tu chvíli se mohutné hradby opevnění zhroutily a lid mohl vstoupit do města. To, nač obyvatelé Jericha spoléhali, leželo v rozvalinách; jejich poslední záchrana a naděje padla.

VII. SPŘÍZNĚNCI SE PŘIPOJUJÍ

Před Izraelci byl ovšem ještě jeden úkol. Všechno ve městě mělo být zničeno; jen zlato, stříbro a drahocenné předměty měly být přidány k Hospodinovu pokladu. Proč? Jericho představovalo pohanství a modlářství, s nímž se musel Izrael hned na počátku vstupu do země kenaanské jednoznačně vypořádat. Jsou věci, v nichž nelze dělat kompromisy. A to byl právě případ Jericha. Jericho reprezentovalo kenaanské náboženství, které ve svých důsledcích vedlo až k nelidskostem a krutostem. V tom kultu byly třeba obětovány děti; slabí lidé byli přehlíženi, právo překrucováno, všecko jejich jednání bylo plné pověry. Buď se s tím Izraelci radikálně rozejdou, nebo s tím budou žít a postupem doby se přizpůsobí. Když Izrael hned na začátku odmítne toto náboženství, není to znakem jeho nesnášenlivosti a netolerantnosti, ale jasným vyjádřením, že jedině s Hospodinem, v poslušnosti jeho přikázání je možno žít ve svobodě a v lidskosti. Kdyby Izraelci jen maličko přijali z kenaanského náboženství, byl by z nich ještě lid věrný Hospodinu? Proto se museli od kenaanského náboženství zcela oddělit. Proto také měli přísně zakázáno brát si z dobytých věcí jakoukoliv kořist. Vše muselo být vykonáno, jak nařídil Hospodin.

Výjimku tvořila Rachab, původně pohanská nevěstka, která na rozdíl od ostatních obyvatel města byla přijata do Izraele. Když ochránila zvědy, vedla ji k tomu víra v Hospodina. Tímto svým činem se rozešla s kenaanským pohanstvím a přihlásila se k vyznavačům Hospodinovým. Proto byla ona a její rodina nyní zachráněna, jak jí to zvědové slíbili, a mohly se připojit k Božímu lidu.

VII. ZÁVĚR

Příběh o dobytí Jericha je modelovým příkladem. Tři důrazy bychom z něj mohli zaslechnout: 1. Umět důvěřovat Hospodinu, i když stojíme v životě před nelehkými úkoly a překážkami. Spoléhat na jeho moc a pomoc. 2. Se zlem nelze koketovat. Když slyšíme a víme o nějaké špatnosti, je třeba proti ní zaujmout jasný postoj. Není správné jen mlčky přihlížet. Se zlem je třeba se vypořádat, oddělit se od něj. 3. Pán Bůh tu ve světě působí skrze církev. A církev nemá v boji víry jiné zbraně nežli život v poslušnosti Božích přikázání - tedy v následování Pána Ježíše Krista - a hlas, jímž zvěstuje Boží slovo. Tento hlas by měl znít jasně a zřetelně jako hlas polnice kněží, když obcházeli Jericho. Stejně jasně a srozumitelně má být slyšet slovo Boží.

MODLITBA

Pane Bože, děkujeme ti, že boříš hradby a překážky, které my svými vlastními silami nedokážeme zvládnout. Děkujeme ti, že nás vedeš a učíš, jak obstát v tomto životě. Prosíme o sílu k boji proti zlu a špatnosti, o věrnost a vytrvalost na cestě za tebou. Amen

podněty pro rozhovor:

- je potřeba i dnes tak jednoznačných vyznavačských postojů, zápasů?

- jaké má zde místo tolerance?

- existují dnes také náboženství nebo ideologie, které člověka nevedou k životu, ale ke smrti, a které člověka znelidšťují, tzn. činí slepým vůči nemocným či jinak znevýhodněným?

- co je to fanatismus, jak se projevuje fanatik?

- co je to vyznání víry a jak se projevuje vyznavač J.K.?

- byli učedníci nebo reformátoři také tak nesmlouvaví vůči druhým lidem, jako Izrael měl být nesmlouvavý vůči Jerichu?

- co je na "dobývání" Jericha tak strhující, že veškeré hradby a bariéry padají? Co chybí našemu svědectví, aby bylo také tak strhující?

- jaký význam mají nevěřící lidé pro církev?

- Rachab se objevuje v Ježíšově rodokmenu (Mt 1) - tato žena pochybného původu má své místo mezi svědky, kteří ukazují k Ježíši Kristu.

Odkaz na pracovní list

33 Pád Jericha

33 Pád Jericha - st

Odkaz na píseň

Jericho (SV131)

Neskládejte v mocných naději (EZ632)

Když Bůh v své moci povstane

Otevřete brány hradeb kamenných

Cílová skupina

Školní

Katechetické cykly

Pozvání na cestu Starý zákon 1